(بخش دوم و پایانی)

مترجم، قلمی در دست نویسنده نیست!

تأملی پیرامون نقش ذهنی - زبانی مترجم در ترجمه متن

مژگان صبری

از رویکردهای پرطرفدار ترجمه که در اواسط دهه شصت پدید آمدند می توان کارگاه ترجمه آمریکایی، علم ترجمه، مطالعات ترجمه اولیه، نظریه نظام چندگانه و مطالعات ترجمه و ساخت شکنی را نام برد (گنتزلر ۸ : ۱۳۸۰). با اینکه این نظریه ها رویکردهای متفاوتی دارند، چهارچوبی مفهومی همه آنها را یکپارچه می کند. تمام نظریه های ترجمه تاکنون به طور قاطع متن اصلی را از متن ترجمه متمایز کرده اند، تمایزی که تعیین کننده ادعاهای بعدی در باره ماهیت ترجمه است.

همه نظریه های ترجمه که تاعصر حاضر معرفی شده اند مبتنی بر مفهومی از تعادل اند: تجربه زیبایی شناختی یکسان، معادل زبانی ساختاری و پویا، تطابق از لحاظ نقش سبکی یا همبستگی صوری مشابه که پذیرش اجتماعی در فرهنگ مقصد آن را تعیین می کند.

براساس دیدگاههای جدید پیرامون ترجمه، فرایند عقلانی استخراج معنا و تنظیم و ارائه مجدد آن به زبان دیگر، در همه زبانها مشابه است ، چرا که فرایند مورد بحث تفاوتی با عملکرد خود زبان ندارد (دلیل ۱۳۸۱ : ۱۰). بنابراین در یک فرایند خلاق، امکان انتقال علایم بدون تجزیه وتحلیل اولیه اطلاعاتی که حاوی آنها هستند وهمچنین استفاده از اطلاعات تکمیلی موردنیاز برای تفسیر درست آنها امکان پذیر نیست. چنین دیدگاهی به نظریه نشانه شناختی منجر می گردد و نظریه فوق افق نوینی در مورد برخی از جنبه های ترجمه ، فراروی می گشاید.

زبان در چارچوب دانشی قابل بررسی است که به مطالعه نشانه ها در حیات اجتماعی بشر می پردازد. هدف نشانه شناسی، شناخت کارکرد ذهن انسان در فهم و درک و همچنین ارسال و دریافت پیام است. در واقع از این رشته علمی برای دریافت معنی و یافتن انسجام مفهومی بین نشانه ها و منطق نهفته در پشت هر نشانه استفاده می گردد. یک نشانه زبانی ، ارتباط بین یک شیء و یک اسم نیست، بلکه ارتباطی است بین یک مفهوم و یک الگوی صوتی. این ارتباط چنان برقرار می شود که انسجام بین مفاهیم را سبب می شود.

روانشناسان و زبان شناسان شناختی رویکردی تجربی تر نسبت به معنی دارند و تأکیدشان براین است که چنین نیست که گفتمان در خود واجد معنی باشد، بلکه معنی چیزی است که به وسیله کاربران زبان به گفتمان نسبت داده می شود. فرایند نسبت دادن معنا را ما تحت عنوان اصطلاحاتی چون فهم، درک مطلب، یا تفسیر می شناسیم. دراین صورت،معنا عمدتاً به ذهن کاربران زبان مربوط می شود. همچنین در چنین رویکرد روان شناختی ای نسبت به معنا،مفهوم اطلاع مورد استفاده قرار می گیرد.

کاربران زبان با استفاده از دانسته های قبلی خود، حقایق ناگفته را از متن استخراج می کنند. این توانایی را زمینه قبلی می نامند. تعبیراتی را که ما از متن می سازیم به مراتب بیش از آنچه که در واژه های یک صفحه می خوانیم است. به این معنی که در واقع ما براساس انتظارات خود از آنچه که معمولاً پیش می آید مفهومی را از متن خلق می کنیم. شماری از محققان سعی کرده اند که با استفاده از مفهوم تصورات یا طرح واره این پدیده را توصیف نمایند. طرح واره ها به عنوان ساختهای دانش سنتی در نظر گرفته شده است که در حافظه قرار دارندوتحت شرایط مختلف در تعبیر ما از آنچه تجربه می کنیم تقویت می شوند. چگونگی برقراری ارتباط ما، از طریق زبان مبتنی بر دانش قبلی وسیعی ، نه تنها از زبان بلکه از موقعیت است.

از سوی دیگر توجه به این نکته نیز جالب توجه است که تولیدکننده هرگفته یا نوشته ای ، در جریان رساندن پیام به مخاطب، حقایقی را مسلم فرض می کند و در نتیجه اشاره ای به آن نمی نماید. هر دستگاه اطلاع رسانی ، بخصوص زبان، دارای چنین ماهیتی است. اگر چنین نبود و از این پدیده در جریان ارتباط استفاده نمی شد، زبان دچار چنان اطنابی می گردید که ارتباط را مختل می ساخت. (صلح جو ۱۳۸۱ : ۱۱).

> حداقل چهار فراعامل مؤثر در تفسیر یعنی متن، پیش فهم یا همان ذهنیت تفسیرگر، بافت موقعیتی زمانی و مکانی و رابطه متقابل بین مؤلف که همان تولید کننده است و تفسیرگر که مترجم و دریافت کننده است موجب فهم مطلب می شود

به عبارت کلی تر، سخنگویان بطور مداوم پیامهای زبانی خود را براساس پیش فرضهایی که شنوندگانشان در مورد آنها مسبوق به سابقه هستند طرح ریزی می نمایند. این مطلب بدان معناست که توافقی ضمنی بین کاربران زبان وجود دارد و در حقیقت اطلاعات داده نشده از طریق استنتاجی طبیعی از اطلاعات داده شده به دست می آید. از این رو متون تخصصی در بین کاربران آن متون به دلیل پیش فرضهای ذهنی آنان قابل درک است و برگردان آن از زبانی به زبان دیگر منوط به فهم و درک صحیح مترجم از متن موردنظر است، نه فقط برگردان واژگان درون متن.

کاربران زبان درجریان فهم متن، به تدریج نه تنها بازنمودهایی از متن و سپس زمینه می سازند بلکه همچنین بازنمودهایی در چارچوب آنچه که گفتمان در باره آنهاست، ایجاد می نمایند. در نتیجه آنچه ما به طور معمول از یک متن به خاطر می آوریم، دقیقاً همان لغات یا معناها یا کنشهای آنها نیست، بلکه یک مدل و بازنمود طرح گونه باورهای ذهنی ما، یعنی برقراری انسجام مفهومی و معنایی درباره یک رخداد یا یک موقعیت است.

از آنچه که تاکنون به اختصار بیان گردید، چنین می توان نتیجه گرفت که ترجمه فرایندی ذهنی - زبانی است که طی این فرایند ، آنچه که مترجم از اثر مبدأ دریافت می کند، در ذهن تجزیه و تحلیل می گردد و سپس تعبیر و تفسیر و درک می شود. دراین روند، عوامل متعدد زبانی و غیرزبانی از جمله حداقل چهار فراعامل مؤثر در تفسیر یعنی متن، پیش فهم یا همان ذهنیت تفسیرگر، بافت موقعیتی زمانی و مکانی و رابطه متقابل بین مؤلف که همان تولید کننده است و تفسیرگر که مترجم و دریافت کننده است ، موجب فهم مطلب می شود تشخیص انسجام معنایی و مفهومی و نتیجتاً درک متن است که مترجم را قادر می سازد اطلاعات را از متن استنباط و استخراج کند و معنا و مفهوم موردنظر را برای انتقال، مشخص و معین نماید. مترجم باید این توانایی را داشته باشد که هم زبان و هم حقایق را بفهمد و درک کند. هرمنتی ، مظهر تفکر و تصور است و بنابراین پیش از آن که بتوان آن را به زبان دیگری مجدداً بازگو نمود، باید تعبیر وتفسیرش کرد، یعنی باید متن فهمیده شود.

متن که اصلی ترین عامل در ترجمه است ، ممکن است در یک کنش ارتباطی ، برای مخاطبان خود، بافتهای متفاوتی ایجاد کند و بنابراین دارای تفاسیر متفاوت گردد. حتی ممکن است برای مخاطبی قابل تعبیر و برای دیگری عجیب جلوه کند. به این تعبیر، هرلایه متنی می تواند برای لایه های متنی مجاور خود، متن همنشین و یا بافت محسوب شود. بافت نیز رابطه ای است که بین لایه های متنی در درون و بیرون از زبان برقرار است. از این رو انسجام درون متن، از روابط تنگاتنگ و درهم تنیده متن و بافت و یا متنهای هم جوار حاصل می شود. بنابراین لازم است که به دنبال الگویی باشیم که بتواند تبیین جامعی از تمامی ابعاد ساختاری و معنایی و کاربردی متن را به دست دهد.

توجه به ترجمه از این رویکرد،ما رابه لایه های زیرین و تاحدودی پیچیده این فرایند وچگونگی دستیابی به روندی یکسان برای منسجم نمودن اجزای متنی ،رهنمون می سازد و می تواند در رسیدن به یک نظریه جامع در ترجمه بینجامد. یک نظریه ترجمه باید آن چنان جامع باشد که بتواند هم فرایند ترجمه را و هم فراورده و حاصل ترجمه را شرح دهد. در حال حاضر نظریات ترجمه اگرچه متحول گردیده اند، اما غالباً به سطح روساختی و عوامل بیرون از ذهن گرایش دارند. شناخت عملکرد ذهن در فرایند ترجمه می تواند منجر به روشهای مدون و کارآمدتری در آموزش ترجمه و تربیت مترجمان گردد.

از سوی دیگر ، یافته های پژوهش پیرامون فرایند تعبیر و تفسیر می تواند در هرشته علمی به کار گرفته شود، زیرا همیشه بشر درگیر تفسیر پیچیدگی های معنایی و درپی ایجاد انسجام بین دریافتهای خود از جهان خارج است . تفسیر شاید اصلی ترین فعل تفکر انسان است. به نظر پالمر فهم و تفسیر جهات بنیادی هستی انسان هستند و فهم ، اساس هر تفسیر است و تفسیر یعنی صراحت بخشیدن به فهم. بنابراین بررسی فرایند تفسیر می تواند در حوزه های علمی و هر مبحثی که در آن نیاز به فعال نمودن ذهن و نیاز به فهم باشد، به کار رود.

کتاب اندیشه

فلسفه تطبیقی

* رضا داوری اردکانی
* نشر ساقی

چیستی «فلسفه تطبیقی» ما را به این پاسخ می رساند که فلسفه تطبیقی تأمل در امکان های همزیستی میان متفکران است. گستره ای است که به تحقیق در موارد اختلاف و اتفاق نظر میان فیلسوفان می پردازد.

وقتی با این پرسش مواجه می شویم که فلسفه چگونه آغاز شده است و بشر با فلسفه چه نسبتی دارد و عهد فلسفه چه عهدی است، ناگزیر به فلسفه تطبیقی می پردازیم. تطبیق فلسفه انتخاب بعضی مسائل و مباحث مشترک میان فلاسفه و در فلسفه ها نیست، بلکه تطبیق یک فلسفه در تمامیت آن بر یک فلسفه دیگر و حتی بر تاریخ فلسفه است.

اما فلسفه تطبیقی تاریخ فلسفه نیست ولی با آن نسبت دارد و شاید هم بدون آن به وجود نمی آید. فلسفه تطبیقی با طرح امکان همزیانی متفکران عهدها و تاریخ های مختلف و تأمل در آن پدید می آید و این تطبیق معمولاً میان دو فلسفه ای که از حیث مبادی متفاوتند صورت می گیرد. برای رسیدن به مبادی فلسفه ها و درک آن باید زبان همزبانی میان آنها را یافت و پس از فهم مبانی و مبادی آنها مقصدشان را دریافت.

کتاب حاضر مجموعه ای از ۱۳ مقاله از دکتر داوری است که برخی از آنها مقالات و متن سخنرانی های وی در نشریات و جلسات مختلف است که اکنون در قامت کتابی شکیل از سوی نشر خوش سلیقه ساقی منتشر شده است. عنوان برخی از این مقالات بدین ترتیب است: نظر اجمالی به سیر فلسفه در عالم اسلامی و در ایران/ فلسفه اسلامی و پدیدار شناسی/ فارابی، تبادل فرهنگی و اندیشه تاریخی / ملاصدرا و همزبانی با فلسفه جدید/ نظری به عالم خیال/ فلسفه تطبیقی و همسخنی فرهنگ ها در اندیشه ایزوتسو و...

دعوت به مناقصه عمومی شماره ۸۴/B-A-۷

وزارت نیرو
شرکت آب و فاضلاب اهواز

تاریخ: ۸۴/۷/۱۰
شماره قرارداد: AS6
وام بانک جهانی / شماره اعتبار: IRN-4738
وام بانک جهانی / نام اعتبار: پروژه تأمین آب و بهسازی فاضلاب اهواز و شیراز

۱- کشور جمهوری اسلامی ایران از بانک جهانی بازسازی و توسعه برای هزینه‌های پروژه تأمین آب و بهسازی فاضلاب اهواز و شیراز "Ahwaz & Shiraz Water Supply and Sanitation project" وامی دریافت نموده و مقرر گردید که قسمتی از آن را برای پرداختهای قرارداد عملیات اجرایی ترمیم و بهسازی ابنیه بتنی تصفیه خانه فاضلاب غرب شهر اهواز «چنیبه» منظور نماید. شرکت در مناقصه برای کلیه پیشنهاددهندگان از کشورهای واجد شرایط به طوری که در راهنمای تهیه اسناد واموها IBRD(1) و اعتبارات IDA(2) شرح داده شده، آزاد خواهد بود. پیشنهاد دهندگان ایرانی باید صلاحیت انجام این نوع کار (ترمیم و بهسازی) را از سوی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور داشته باشند.

۲- شرکت آب و فاضلاب اهواز از کلیه پیشنهاددهندگان واجد شرایط برای شرکت در مناقصه عملیات اجرایی ترمیم و بهسازی ابنیه بتنی تصفیه خانه فاضلاب غرب شهر اهواز « چنیبه »، دعوت به عمل می آورد.

۳- اسناد مناقصه (و کپی های اضافی آن) را می توان از تاریخ انتشار آگهی از شرکت مهندسین مشاور ری آب واقع در تهران، بزرگراه آفریقا، خیابان فرزان غربی، به شماره ۷۵ و یا از طریق دفتر اهواز، مهندسین مشاور ری آب به نشانی: اهواز، کیان آباد، خیابان پنجم شرقی، پلاک ۱۳۴، از قرار هر مجموعه به بهای ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال (یک میلیون ریال) یا معادل آن به ارزی که به راحتی (3) قابل تبدیل باشد و بایستی به حساب جاری شماره ۱۳۵۳۵ بانک تجارت شعبه آفریقا، قفر (کد ۲۰۰۱) واریز و رسید آن را به دفتر فروش اسناد مناقصه مهندسین مشاور ری آب که در مقابل اخذ رسید ارائه می گردد خریداری نمایند. شرکتهایی که اقدام به خرید اسناد نموده اند، باید در تاریخ ۸۴/۷/۲۲ رأس ساعت ۹ صبح برای سایت ویزیت به دفتر اهواز مهندسین مشاور ری آب مراجعه نمایند.

۴- پیشنهادها تا مدت ۹۰ روز بعد از برگزاری مناقصه معتبر خواهد بود و لازم است با ضمانت نامه ای به مبلغ ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال (صدمیلیون ریال ایرانی) یا ارز آزاد معادل آن پیوست باشد و به نشانی شرکت آب و فاضلاب اهواز واقع در اهواز، کیانپارس، خیابان پنجم، شرکت آب و فاضلاب اهواز، طبقه دوم، طرح آبفای اهواز، حداکثر تا تاریخ ۸۴/۸/۱۰، ساعت ۱۲ ارائه گردد که در این تاریخ و در ساعت ۱۳ پیشنهادها در حضور پیشنهاددهندگان بازگشایی خواهد شد. پیشنهاد دریافتی بعد از زمان مذکور باز نخواهد شد.

ضمناً در صورت تمایل برای کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفنهای ذیل تماس حاصل نمایید:

دفتر تهران مهندسین مشاور ری آب: ۹-۸۸۷۸۶۴۲۸-۰۲۱
دفتر اهواز مهندسین مشاوری آب: ۳۳۶۳۳۹۸-۰۶۱۱

شرکت آب و فاضلاب اهواز

1- International Bank For Reconstruction and Development
2- International Development Association

۳- در صورت شرکت پیشنهاددهندگان بین‌المللی

وسایل و اجناس رادیوگرافی صنعتی و بازرسی فنی (N.D.T)

ساخت آلمان و انگلیس با کیفیت برتر
و قیمت مناسب به فروش می رسد
۸۸۹۲۷۷۶۴ - ۰۹۱۲۳۰۴۸۲۶۵

تور بزرگ کوانجو فاز ۱ و ۲ مشترک

۶ شب کوانجو (۱۸) ۳ شب شیراز ۵ شب کوانجو (۲۴) شب بکم
با پرواز مستقیم بوئینگ ۷۴۷ ایران تور
فرانسه ایتالیا اتریش
فقط ۱/۹۵۰/۰۰۰ تومان
کیش خیبر
حامی ۸۸۹۸۳۲۷۵-۷۷ ۸۸۹۸۳۶۶۶ (زنده دل) ۰۹۱۲۱۰۹۳۸۴۶

آگهی مناقصه عمومی
شماره ۱۲۶/۱۰۲

اسراف در مصرف آب یعنی کام نهادن به سوی کم آبی و کم آبی یعنی قحطی آب

شرکت آب و فاضلاب شهرها و شهرکهای غرب تهران درنظر دارد، اجرای عملیات لوله گذاری در مناطق تحت پوشش را به پیمانکار واجد شرایط واگذار نماید. مبلغ برآورد براساس فهرست بهای شبکه توزیع سال ۸۴ معادل ۱،۵۶۰،۹۳،۲۸۸ ریال می باشد. لذا از کلیه پیمانکارانی که دارای سوابق و تجارب مرتبط بوده و حداقل سه کار مشابه را قبلاً تحویل قطعی نموده‌اند دعوت بعمل می آید برای دریافت اسناد مناقصه از تاریخ درج آگهی به مدت یک هفته با در دست داشتن فیش بانکی به مبلغ ۱۵۰/۰۰۰ ریال به حساب ۲۶۶۵ نزد بانک ملی شعبه کیان‌نژاد در وجه شرکت آب و فاضلاب شهرها و شهرکهای غرب تهران و معرفینامه و مدارک مورد نیاز به دبیرخانه کمیسیون معاملات شرکت، واقع در کوثومنز پنج خانه مخصوص کرج، نهار آمیر مرکزی، انتهای خیابان یکم، شرکت آب و فاضلاب شهرها و شهرکهای غرب تهران مراجعه نمایند. ضمناً هزینه درج آگهی بعهده برنده مناقصه می باشد.

روابط عمومی شرکت آب و فاضلاب
شهرها و شهرکهای غرب تهران

آگهی مزایده

شرکتی در نظر دارد، یک ساختمان نوساز مشتمل بر ۱۰ واحد با مجموعه ورزشی ، ۱۸ واحد پارکینگ، سالن اجتماعات و سیستم سرد و گرم مرکزی (دارای سند تفکیکی) با موقعیت اداری واقع در چهارراه کامرانیه را از طریق مزایده عمومی به صورت تک واحد یا یکجا به فروش رساند.

متقاضیان می توانند برای کسب اطلاعات بیشتر، دریافت فرم شرایط شرکت در مزایده و بازدید حداکثر ظرف ۱۲ روز از تاریخ انتشار این آگهی به نشانی: تهران، میدان شهید صیاد شیرازی (فرمانیه) برج آسمان، شماره ۳۷، طبقه چهارم (امور مجامع) مراجعه نمایند.

آگهی مناقصه
شماره ۸۵/۶۰۸/م

وزارت نیرو
شرکت آب و فاضلاب اهواز

شرکت آبفای اهواز در نظر دارد
لایروبی شبکه های فاضلاب و شستشوی شبکه

را با مشخصات مندرج در اسناد مناقصه به اجرا بگذارد. لذا از پیمانکاران واجد شرایط دعوت می شود برای دریافت اسناد مناقصه از تاریخ درج آگهی به مدت ۷ روز با ارائه اصل رسید واریز مبلغ ۵۰/۰۰۰ ریال (غیرقابل استرداد) به حساب جاری ۱۱۶۶ نزد بانک صادرات، فلکه اول کیانپارس، (کد بانک ۲۳۰۷) در ساعات اداری برای دریافت اسناد مناقصه به نشانی اهواز، کیانپارس، خیابان شهید هدایت، نبش خرداد خیابان ۵ غربی، ساختمان اداری (۳۳۸۶۵۱۲-۰۶۱۱) مراجعه نمایند.

ضمناً کارفرما در رد یا قبول یک یا تمامی پیشنهادات ارایه شده مختار می باشد. هزینه درج آگهی به عهده برنده مناقصه است.

روابط عمومی و آموزش همگانی
شرکت آب و فاضلاب اهواز

وزارت نیرو
شرکت آب و فاضلاب اهواز

آگهی مناقصه شماره: ۱۴/۴/۶/م نوبت دوم
شرکت آبفای اهواز درنظر دارد

۱) پروژه سیستم ارتینگ بخش فاضلاب اهواز را از طریق مناقصه عمومی به اجرا بگذارد لذا از کلیه متقاضیان واجد شرایط دعوت می شود برای دریافت اسناد مناقصه از تاریخ درج آگهی به مدت ۷ روز با ارائه اصل رسید واریز مبلغ ۵۰۰۰۰ ریال (غیرقابل استرداد) به حساب جاری ۱۱۶۶ نزد بانک صادرات فلکه اول کیانپارس (کدبانک ۲۳۰۷) در ساعات اداری برای دریافت اسناد مناقصه به نشانی: اهواز، کیانپارس، خیابان شهید هدایت، نبش خیابان ۵ ساختمان اداری (۳۳۸۶۵۱۲-۰۶۱۱) مراجعه نمایند. ضمناً کارفرما در رد یا قبول یک یا تمامی پیشنهادات ارائه شده مختار می‌باشد. هزینه درج آگهی به عهده برنده مناقصه است.

روابط عمومی و آموزش همگانی
شرکت آب و فاضلاب اهواز